

1

2

3

**СУЧАСНАЕ ГРАМАДСТВА І САЦЫЯЛЬНЫЯ
ДЫСКУРСЫ**

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

СТАЎЛЕННЕ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСТВА ДА МІГРАНТАЎ

АЛЕГ АЛАМПІЕЎ

Анотацыя: Увядзенне комплексу мерапрыемстваў па прыцягненні знешніх мігрантаў у Беларусь мае наступствам павелічэнне колькасці выхадцаў з краін Сярэдняй Азіі і Далёкага Усходу. Між тым даследванне грамадскай думкі выяўляе адмоўнае стаўленне беларускага насельніцтва да павелічэння колькасці знешніх мігрантаў, асабліва гэта тычыцца мігрантаў з рэгіёнаў, жыхары якіх маюць істотныя культурна-цывілізацыйныя адрозненні ад карэннага насельніцтва.

Ключавыя словы: міграцыя, мігранты, грамадская думка, талерантнасць.

BELARUSIAN SOCIETY'S ATTITUDE TO MIGRANTS

Abstract: The number of immigrants from Central Asia and the Far East countries to Belarus has increased as the government introduced a set of measures to attract external migrants. In the meantime, the results of public opinion study show negative attitude of Belarusians to the growth of foreign migrants, especially to those who come from regions with essential cultural and civilizational differences from Belarusian society.

Keywords: Migration, Migrants, Public Opinion, Tolerance.

Негатыўныя тэндэнцыі развіцця дэмаграфічнай сітуацыі ў Рэспубліцы Беларусь пацягнулі за сабой комплекс мерапрыемстваў, скіраваных на прадухіленне магчымых адмоўных наступстваў скарачэння колькасці насельніцтва. Адным з захадаў, скіраваных на змяненне тэндэнцый дэмаграфічнага развіцця, сталі намаганні па павелічэнні колькасці знешніх мігрантаў у краіне, што выявілася ў спрашчэнні міграцыйнага заканадаўства, шэрагу мерапрыемстваў агітацыйнага характару ў магчымых краінах-донарах, у прыватнасці, у сярэднеазіяцкіх рэспубліках.

Беларусь на сучасным этапе можа быць міграцыйна прыцягальнай з улікам геаграфічнага фактара ў першую чаргу для жыхароў істотна бяднейшых азіяцкіх і афрыканскіх краін. З улікам змены падыходаў да знешняй міграцыі ў краінах Еўрасаюзу і Расійскай Федэрацыі ў бок яе абмежавання і скарачэння, існуе пэўная верагоднасць, што колькасць мігрантаў з істотнымі культурна-цывілізацыйнымі адрозненнямі ў Беларусі можа павялічыцца. Падобныя тэндэнцыі ўжо адзначаюцца ў звестках Нацыянальнага статыстычнага камітэта і Дэпартаменту па грамадзянстве і міграцыі Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь. Так, у прыватнасці, павелічэнне колькасці працоўных мігрантаў з краінаў Сярэдняй Азіі і Блізкага Усходу за першыя 9 месяцаў 2013 года склала 46% (гл. Міністэрства ўнутраных, 2013а; Міністэрства ўнутраных, 2013б).

У сувязі з гэтым, з'яўляецца важным высветліць стаўленне карэннага насельніцтва да знешняй міграцыі. Асабліваю ўвагу варта надаць стаўленню насельніцтва да выхадцаў з мусульманскага Усходу, улічваючы супярэчлівасць досведу еўрапейскіх краін у іх інтэграцыі.

Даследванне грунтуецца на анкетным апытанні насельніцтва горада Мінска, квотная выбарка ажыццяўлялася паводле крытэрыяў полу, узросту і ўзроўню адукацыі, аб'ём выбаркі склаў 384 чалавекі.

Вывучэнне грамадскай думкі выявіла супярэчлівае стаўленне беларускага насельніцтва да знешняй міграцыі. Насельніцтва горада Мінска да павелічэння колькасці мігрантаў у краіне (незалежна ад рэгіёна іх паходжання) ставіцца наступным чынам: “станоўча” – 4,1%, “хутчэй станоўча” – 14,6%, “хутчэй адмоўна” – 39,9%, “адмоўна” – 30,0%, “цяжка адказаць” – 11,4%. З гэтага можна зрабіць выснову, што мерапрыемствы, скіраваныя на прыцягненне знешніх мігрантаў у краіну, у выпадку плёну іх рэалізацыі, не знойдуць падтрымку карэннага насельніцтва.

Пры гэтым жыхары горада Мінска па рознаму ставіцца да магчымых мігрантаў у залежнасці ад рэгіёна іх паходжання. 41,9% апытаных адзначылі, што ў ліку мігрантаў у Рэспубліцы Беларусь не жадаюць бачыць выхадцаў з Сярэдняй Азіі, 38,6% – з афрыканскіх краін, 31,1% – з усходнеазіяцкіх краін, 43,5% – з каўказскага рэгіёна, 54,3% – з арабскіх і іншых блізкаўсходніх мусульманскіх краін. У той жа час выхадцаў з

Заходняй Еўропы не жадаюць бачыць толькі 4,7% апытаных, з Расіі і Украіны – 3,0%. Па-першае, гэта свечыць аб тым, што насельніцтва надае ўвагу культурна-цывілізацыйным адрозненням пры вызначэнні пажаданых і непажаданых мігрантаў. А па-другое, прыведзеныя звесткі паказваюць неабходнасць пэўных захадаў альбо па змяненні грамадскай думкі, альбо па змяненні падыходаў да знешняй міграцыі, паколькі найбольш верагоднымі донарамі мігрантаў могуць стаць у першую чаргу менавіта краіны Сярэдняй і Усходняй Азіі, гэта значыць, якраз тыя, да перспектывы міграцыі з якіх насельніцтва ставіцца хіба што не найгорш.

На карысць апошняга сведчыць таксама выяўленне сацыяльнай дыстанцыі ў стаўленні беларускага насельніцтва да выхадцаў з мусульманскіх краін. Медыяннае значэнне, атрыманае шляхам выкарыстання шкалы Багурдуса, склала 6, мадальнае – 7 (1 – адсутнасць сацыяльнай дыстанцыі – гатоўнасць да шлюбных стасункаў, 7 – найвялікшая сацыяльная дыстанцыя – пажаданне, каб прадстаўнікі пэўнай сацыяльнай групы з'ехалі з краіны).

Да ідэі спрашчэння для мігрантаў з Усходу правілаў уезду ў краіну агулам адмоўна паставіліся 82% апытаных, да таго, каб спрасціць для мігрантаў працэдуру атрымання грамадзянства, адмоўна паставіліся 83%. Выяўлена таксама ў цэлым адмоўнае стаўленне да культурных асаблівасцяў усходніх народаў, такіх як шлюб па дамоўленасці, элементы жаночага адзення, што закрываюць твар, рытуальнае забойства жывел. 45,5% апытаных адмоўна паставіліся да ідэі будаўніцтва мячэці ў сваёй мясцовасці, станоўча – 16,5%. Падобнае сведчыць аб негатоўнасці насельніцтва да прыняцця культурных асаблівасцяў іншаземцаў, калі яны значна адрозніваюцца ад уласных, што можа весці да непажаданых вынікаў у выпадку павелічэння колькасці мігрантаў.

Цікава тое, што, нягледзячы на вышэйсказанае, 51,8% апытаных свае асабістае стаўленне да выхадцаў з краін мусульманскага Усходу ахарактарызавалі як станоўчае, у большасці выпадкаў патлумачыўшы сваю пазіцыю талерантнасцю. Адмоўным сваё стаўленне назвалі 31,6%. Але, з улікам пазначанага вышэй, гэтым выяўляецца не талерантнасць беларускага насельніцтва, а, хутчэй, засвоеннасць афіцыйнага дыскурсу аб уласнай талерантнасці.

Даследванне паказала, што на сёняшні дзень насельніцтва краіны адмоўна ставіцца да перспектывы павелічэння колькасці мігрантаў. Апытанне выявіла насцярожанасць і недавер у стаўленні беларускага насельніцтва да выхадцаў з рэгіёнаў з істотнымі культурна-цывілізацыйнымі адрозненнямі. Даследванне таксама паказала супярэчнасць паміж пашыраным аўтастэрэатыпам беларусаў аб уласнай талерантнасці і рэальнымі схемамі ацэнкі рэчаіснасці.

Бібліяграфія

1. Учет трудящихся-эмигрантов и трудящихся-иммигрантов за 2012 год (2013а). *Министерство внутренних дел Республики Беларусь*, URL (доступ 12.01.2014): <http://mvd.gov.by/ru/main.aspx?guid=174673>
2. Учет трудящихся-эмигрантов и трудящихся-иммигрантов за 9 мес. 2013 год (2013б). *Министерство внутренних дел Республики Беларусь*, URL (доступ 12.01.2014): <http://mvd.gov.by/ru/main.aspx?guid=174683>